

Poláková Dominika 415156

Paní hraběnce z Muratu

Vám, která skládáte ty nejkrásnější příběhy ve verších na světě, jež jsou zrovna tak líbezné jako nestrojené. Chtěl bych vám vyprávět, drahá komteso, něco na oplátku, ačkoliv si nejsem jist, zda se vám to bude zamlouvat. Povahou se ze mne stal městský šlechtic, a tak vám nechci přednášet ani verše ani prózu, ani žádná příkrášlená slova. Myslím, že v příběhu s ponaučením se přirozenost uplatní nejlépe. Moje vyprávění jich bude nabízet dost, a tak by se vám mohlo líbit. Týká se dvou přísloví namísto jednoho, protože je to teď moderní. I vám se ta móda bude líbit, proto se s radostí přizpůsobím jazykovým zvyklostem. Uvidíte tam způsob, jakým naši předkové uměli vyjádřit to, že zahálka způsobuje mnohé starosti, neboli, slovy našich předků, že zahálka je matkou všech neřestí, a zajisté se vám bude zamlouvat způsob, jakým říkají, že je třeba mít se neustále na pozoru – jinými slovy že opatrnosti není nikdy nazbyt. Láska zvítězí jen tehdy, když srdce nemají žádné postranní záměry. Vy se obáváte, aby váš rozum nebyl oklamán někým šikovným.

*Váš rozum se neotupí,
krásky, pokud si chcete uchovat srdce
musí se o to postarat rozum.*

*Ale jestliže se i přes všechnu vaši snahu zamilujete,
chraňte se alespoň toho, aby vás okouzlil někdo,
aniž byste poznali, kdo se má stát pánem vašeho srdce.*

*Dejte si pozor na sličné lichotníky,
jichž jsou plné ulice,
kteří nevěda, jak vyjádřit dívce lásku,
říkají lichotky, aniž by doopravdy milovali.*

Nevěřte lichotníkům.

*Vězte, že za sladkými slůvky
se skrývají nesmysly.*

*Nedůvěřujte těm unáhleným nápadníkům,
kteří od prvního setkání slibují hory doly
a tvrdí, že vás vášnivě milují.*

Nedbejte těchto planých řečí

- to, než se člověk usadí,

stojí čas.

Nebudte hned přístupná

ani neodhazujte hned svou důstojnost.

Ve správné míře nedůvěry totiž

spočívá váš klid a jistota.

Ale o tom nepřemýšlím, komteso, já jen skládám verše! Místo, abych je skládala po Jordánově vzoru, inspirovala jsem se Quinaultem. Učinila jsem tak bez váhání, aby mne neovlivnila nenávisť ostatních k tomuto výtečnému mravoukovi, a také, aby mne neobvinili, že jsem mu ukradla jeho myšlenky, jak to dnes spisovatelé dělají.

V dobách prvních křížových výprav se král z už nevím jakého evropského království rozhodl válčit s pohany v Palestině. Předtím, než podnikl tuto dlouhou cestu, uvedl záležitosti ve svém království do pořádku a svěřil království do správy jednomu schopnému ministru, díky němuž byl v těchto věcech bez starostí. Co ovšem velmože znepokojovalo, byla péče o rodinu. Před nedávnem ztratil ženu. Ta po sobě nezanechala jediného syna, zato byl král otcem tří dcer na vdávání. Ze své kroniky jsem se nedozvěděl jejich skutečná jména, jediné, co vím je, že za těch blažených časů dávali lidé ve své prostotě význačným lidem přezdívky, jež vyjadřovaly jejich dobré stránky či nedostatky. Tito lidé tedy pojmenovali nejstarší z králových dcer Nedbalka, což znamená v moderním jazyce „lhostejná“, prostřední princeznu Žvanilka a poslední Bystřenka – tato jména byla úzce spjata s povahou každé z nich. Těžko by člověk hledal někoho nedbalejšího, než byla Nedbalka. Nikdy nevstala z postele dřív než před jednou hodinou odpolední, do kostela ji tahali tak, jak vstala - rozčuchanou, s rozvázanými šaty, bez pásku a s pantofly obutými na opačné noze. Tento nedostatek se snažily služky napravovat během dne, ale nemohly princeznu přimět k tomu, aby si někdy obula jiné boty než pantofle, protože ji velmi nebavilo obouvat si střevíce. Nedbalka se odcházela upravit se a zůstávala tam až do večera. Potom si až do půlnoci hrála a večerela velmi pozdě večer. Jelikož zbytek času strávila převlékáním, není divu, že chodila spát za úsvitu. To Žvanilka vedla zcela jiný způsob života. Byla velmi živá a vůbec se o sebe nestarala. Zato mluvila tolik, že se jí pusa od probuzení do dalšího ulehnutí ke spánku nezavřela. Měla povědomí o všech nefunkčních domácnostech, napjatých vztazích, milostných pletkách nejen šlechticů na královském dvoře, ale i méně urozeného měšťanstva. Zнала všechny ženy, jež okrádaly domácnost, aby se mohly zdobit šperky. Aby byla o všech těchto maličkostech dobře zpravována, naslouchala své kojné a švadleně s takovým nadšením, že by to neuměl ani kdejaký velvyslanec, a pak těmito informacemi unavovala všechny okolo

od tatínka krále až po toho nejméně důležitého sluhu, protože jí bylo jedno, s kým mluví. Touha mluvit způsobovala u princezny ještě jednu nepříjemnost: její způsob mluvy neodpovídal jejímu původu, což mělo za následek, že jí urození mládenci mazali med kolem pusy. Princezna s oblibou poslouchala lichotky a ráda na ně odpovídala, protože musela stůj co stůj od rána do večera buď poslouchat nebo tlachat. Nedbalku ani Žvanilku nebavilo přemýšlet, uvažovat ani číst, a neobtěžovaly se dokonce ani žádnou ruční prací, tím méně těmi, kde bylo zapotřebí jehly a vřetena. Tyto sestry se ve své zahálce tudíž nezabývaly ničím, co by cvičilo jejich ducha nebo ruku.

Jejich nejmladší sestra měla úplně jiné vlastnosti. Neustále nad něčím přemýšlela, byla velice pohotová a této vlastnosti bohatě využívala. Uměla krásně tančit, zpívat, hrát na hudební nástroje, obratně si počínala při ručních pracích, jimiž se obvykle osoby jejího pohlaví zabývaly, vnášela do příbytku svého otce pořádek a zabraňovala, aby úředníci krále okrádali, protože to bylo tehdy zvykem. Tím její schopnosti ještě nekončily. Měla dobrý úsudek a byla tak neuvěřitelně pohotová, že dokázala na místě vyřešit každou situaci. Tato princezna svou bystrostí odhalila nebezpečnou lest, jež na jejího otce nastražil jeden vyslanec ve smlouvě, kterou se král právě chystal podepsat. Aby potrestal proradnost tohoto pána, změnil král znění smlouvy tak, jak mu poradila jeho dcera, a tak podvedl podvodníka samého. Naše princezka přišla na další lest, jež na krále navlékl ministr, a díky radě, jež dala otci, do ní spadl proradník sám. I ještě v dalších případech projevila princeznička známky zdravého úsudku. Byla tak bystrá, že jí dal lid přezdívku Bystřenka. Král ji měl ze všech tří dcer nejraději, a dal na ni tolik, že kdyby neměl jiné dítě než ji, mohl by v klidu odjet. Ovšem obával se chování svých dalších dvou dcer a opíral se jen o to Bystřenčino. Proto, aby si byl jist správným chováním svých dcer, učinil opatření, o němž vám teď budu vyprávět. Vy, která jste tak znalá dávných časů, nepochybuji, líbezná hraběnko, že jste už stokrát slyšela o nadpřirozených schopnostech víl. Král, o němž vám tu vyprávím, byl důvěrný přítel jedné z těchto divotvůrkyň, a svěřil se jí s obavou o svoje dcery. „*Ne že by*“, řekl král, „*moje dvě starší dcery jednaly v rozporu se svými povinnostmi, ale jsou tak prostoduché, tak nerozvážné a žijí v takové bezstarostnosti, že se bojím, aby se během mé nepřítomnosti nezamotaly do nějaké léčky jen proto, aby se nějak zabavily. Jsem přesvědčen o Bystřenčiných ctnostech, ale nebudu ji vyvyšovat nad ostatní dcery. Proto vás, moudrá vílo, prosím, abyste mi pro dcery udělala tři skleněné přeslice, jež budou vyrobeny tak, že pokud se nějaká z nich dopustí nehodného činu, přeslice se rozbije.*“

Jelikož byla víla velmi zručná, dala králi tři očarované přeslice tak krásně vypracované, že mohly výborně sloužit králově úmyslu: avšak ten s učiněným opatřením spokojen nebyl. Zavedl dcery do převysoké věže vybudované na opuštěném místě. Král jim řekl, že budou ve věži bydlet během jeho nepřítomnosti a zakázal jim jakékoliv návštěvy. Odvolal všechny úředníky a úřednice a poté, co dal dcerám očarované přeslice a pověděl jim o jejich kouzelné moci, políbil princezny, zamčel věž a klíč si vzal s sebou.

Možná si budete myslet, komteso, že princezky byly v ohrožení života, mýlíte se. Na jedno z věžních oken připevni*li* kladku s lanem a na ně pověs*li* vědro, jež každý den spouštěly z věže. Do vědra jim dávali zásobu na celý den, a když ho princezny vytáhly, pečlivě provaz odvázaly. Takto osamělý život Nedbalku a Žvanilku nebavil, ba co víc, zoufale se nudily, ale musely vytrvat, protože se bály, že jakékoliv nevhodné chování způsobí, že se přeslice rozbijí. Avšak Bystřenka se vůbec nenudila. Její vřeteno, jehla a hudební nástroje jí dopřávaly rozptýlení a mimoto nařízením královského ministra princeznám posílali ve vědro dopisy, jež je zpravovaly o všem, co se děje v království i za jeho hranicemi. Král to takto dovolil a ministr, jež si princezny chtěl naklonit, to náležitě dodržoval. Bystřenka četla s horlivostí všechny dopisy a tím se bavila. Co se týče jejích starších sester, neráčily se tím vůbec zabývat. Tvrdily, že zármutek jim nedovoluje, aby se bavily takovými maličkostmi. K tomu, aby se v nepřítomnosti otce rozptýlily, potřebovaly alespoň pohlednice. Takto přežívaly, naříkaje na svůj osud, a myslím, že dokonce pronesly, že je lepší narodit se šťastný než jako královské dítě. Často alespoň všechny stály u okna a pozorovaly, co se děje na venkově. Jednoho dne, kdy byla Bystřenka ponořená do studia nějakého zajímavého díla, spatřily její sestry u věže nějakou nuzně oblečenou ženu, jež jim pohnutě vyprávěla o svém osudu. Prosila je, aby ji nechaly vstoupit do hradu a tvrdila, že je chudá cizinka, která umí nejrůznější věci, a že jim laskavost stonásobně oplatí. Nejprve si princezny vzpomněly na slib, jež daly tatínku králi, a to jest nepouštět nikoho cizího do hradu, ale Nedbalka už měla dost toho žít jen sama se sebou, a Žvanilka byla natolik znuděná z toho, že může mluvit jen se svými sestrami, že chuť první princezny být hezky učesaná a chuť druhé s někým mluvit způsobily, že se rozhodly ubohou cizinku pustit.

„Myslíte si“, řekla Žvanilka, „že králova spravedlnost sahá i k takovým lidem, jako je tato nebožačka? Myslím, že ji můžeme bez obav přijmout.“ „Dělejte si, co uznáte za vhodné, milá sestro“, odpověděla Nedbalka. Žvanilka, jež čekala na svolení, nato spustila vědro. Žebračka si do něho sedla a nechala se princeznami vytáhnout do hradní věže. Když se před princeznami žebračka zjevila v plné parádě, její špinavé šaty princezny odpuzovaly. Chtěly jí

dát jiné šaty, ale ta jim nevinným tónem řekla, že se převleče zítra a že vzhledem k pozdní hodině přemýšlí o tom, jak by jim mohla posloužit. Jakmile domluvila, do pokoje vstoupila Bystřenka. Princezka byla velmi překvapená, když viděla se sestrami cizí osobu. Sestry jí vysvětlily, proč ji pustily dál a protože Bystřenka si uvědomila, že je pozdě bycha honit, skryla svoje rozhořčení z neopatrnosti svých sester. Mezitím nová návštěvnice prošla hrad skrz na skrz pod záminkou, že jim chce oplatit službu, ale ve skutečnosti zjišťovala, co všechno se v hradu nachází. Madam, nevím, jestli už tušíte, že tato domnělá strážkyně byla v zámku stejným nebezpečím jako hrabě Ory v klášteře, kdy se přestrojil za abatyši na útěku. Abych vás již déle nenapínala, řeknu vám, že toto stvoření oblečené do cárů byl nejstarší syn jednoho mocného krále sousedícího s otcem princezen. Tento mladík, jež byl ve své době jedním z nejúskočnějších lidí, zcela ovládal svého královského otce a nemusel tak činit nijak skrytě. Král byl totiž tak přívětivý a přístupný, že si vysloužil přezdívku Neškodný Dobrák. Jelikož princ nejednal jinak než pomocí okliček a úskoků, dal mu lid přízvisko Falšimír. Ten měl mladšího bratra, jež byl zrovna tak ctnostný jako byl jeho bratr nedobrá. Navzdory rozdílným povahám k sobě princové chovali k překvapení všech velkou náklonnost. Šlechtnost duše mladšího bratra, jeho líbezná tvář a jeho laskavost byly tak očividné, že si vysloužil jméno Krasohled. To Falšimír vnukl královi velvyslanci provést záluďný kousek, jež Bystřenka obratně použila proti nim. Falšimírova nenávist k tomuto panovníkovi se tak dovršila, takže když se dozvěděl, jaká opatření vůči dcerám král učinil, popadlo ho škodolibé potěšení podezřívavého krále podvádět. Pod předem vymyšlenou záminkou dostal Falšimír od otce povolení podniknout cestu a jak jste viděla, zařídil to tak, že se mu podařilo dostat se do věže za princeznami. Zatímco prohledával zámek, došlo princi, že není složité se před princeznami vydávat za pocestného. Vyvodil z toho, že by měl zůstat po zbytek dne v přestrojení, protože kdyby odhalily pravdu, spustily by rozruch a byl by potrestán za svůj úskočný čin. Proto si celý den nechal šaty a vydával se za skutečného hlídače. Večer potom, co sestry povečeřely, shodil Falšimír ze sebe hadry a zjevil se před princeznami v jezdeckém oděvu pokrytém zlatem a drahými kameny. Nebohé princezny z toho byly tak šokované, že se daly na útěk. Bystřenka se Žvanikou se hbitě dostaly do svých pokojů, ale Nedbalku, jež byla zvyklá sotva chodit, princ okamžitě chytil. Pak se jí vrhl k nohám a přiznal se, kdo opravdu je. Vylíčil jí, že její pověstná krása a její líbezný portrét ho přiměly opustit pohodlí královského dvora, aby jí přísahal svoji věrnost. Nedbalka z toho byla nejdřív zmatená natolik, že ani nemohla odpovědět princi, jež před ní stále klečel. Šeptal jí něžná slůvka, natisíckrát jí ubezpečil a horoucně se zapřísáhl, že si ji vezme hned na manželku. Princeznina přirozená lenost jí nedovolovala hádat se, a tak nedbale princi odpověděla, že mu věří a že si ho vezme

za manžela. Co se týče uzavření sňatku, nedodržela žádnou nezbytnou náležitost, a také přišla o přeslici, protože se rozbila na tisíc kousků. Mezitím Bystřenku a Žvanilku sužovaly velké obavy. Doběhly každá do své komnaty a zavřely se tam. Pokoje byly od sebe dost vzdálené, a protože princezny nevěděly nic o osudu svých sester, nezamhouřily v noci oka. Na druhý den zavedl proradný princ Nedbalku do zadních pokojů na konci zahrady. Tam mu princezka sdělila, že se bojí o sestry, ačkoliv se před nimi bála ukázat, aby jí nevyčítaly sňatek. Falšimír jí odvětil, že se postará o to, aby jejich svazek schválily a nato odešel hledat princezny. Nedbalku přitom zamkl, aniž by si toho všimla. Chvíli mu trvalo, než princ přišel na to, v jakých pokojích zbývající princezny jsou. Žvanilce se chtělo jako obvykle mluvit, a tak mluvila sama pro sebe a přitom si stěžovala. Falšimír přistoupil ke dveřím a podíval se klíčovou dírkou. Začal na princeznu zpoza dveří mluvit a řekl jí, tak jako řekl její sestře, že do věže přišel proto, aby jí nabídnul svoje srdce a oddanost. S nadsázkou vychvaloval její krásu a ducha a Žvanilka, jež byla přesvědčena o svých dobrých vlastnostech, ve své pošetilosti uvěřila princovým výmyslům. Odvětila mu přívalem příjemných slůvek. K tomu, aby takhle horlivě štěbetala, musela mít princezna obrovskou vášeň mluvit. Jelikož tím, že v jejím pokoji nebylo nic pořádného k snědku, nejedla, a byla velmi malátná. Její neuvěřitelná lenost a její láska k mluvení jí nedovolovaly, aby byla předvídavá. Proto, když něco potřebovala, šla za Bystřenkou a ta, jež na rozdíl od svých sester předvídavá a pracovitá byla, měla ve svém pokoji vždy velké množství marcipánu, želé, zavařeného ovoce a ovocných šťáv, které si sama připravila. Žvanilka, která nic z toho neuměla, pod vlivem hladu a sladkých řečiček svůdníkovi konečně otevřela. Když tak učinila, princ hrál stále skvěle svou dobře naučenou roli.

Poté vyšli oba z pokoje a zamířili do spíže, kde byly všemožné pochutiny, protože princezny byly právě odsud zásobovány jídlem v košíku dopředu. Žvanilka se nejdříve strachovala o svoje sestry, ale už nevím, na základě čeho dospěla k tomu, že jsou v Bystřenčině pokoji, kde jim nic nechybí. Falšimír se snažil ujistit ji v této domněnce a slíbil jí, že za princeznami večer půjdou. Princezna ale chtěla jít až po večeři.

Pojedli spolu ve vzájemné shodě a až dojedli, chtěl se Falšimír jít podívat na krásné hradní komnaty. Vzal tedy princeznu za ruku a ta ho tam odvedla. Když byli na místě, začal proradník znovu opěvovat city, jež k ní chová a výhody, jež by z jejich sňatku měla. Řekl princezně, že by měla jeho ruku přijmout hned, protože pokud se předtím setká se sestrami, rozhodně jí to budou rozmlouvat. Jelikož je to nejmocnější princ ze sousedství, spíš by se hodil pro tu nejstarší princeznu a ne pro Žvanilku, a že taková princezna by nikdy

nesouhlasila s tím, aby si vzal tu, kterou si tak zaníceně přeje. Po těchto planých řečech se Žvanilka zachovala stejně bláhově jako její sestra a přijala prince za manžela. Na to, co se stane se skleněným vřetenem, pomyslela, až když se rozbilo na sto kusů.

Večer se Žvanilka vrátila společně s Falšimírem do svého pokoje a první, co uviděla, byla na kousky rozbitá přeslice. Pohled na přesnici ji rozrušil a princ se jí zeptal, co ji trápí. Jelikož ji její upovídánost nedovolila nic zamlčet, z hlouposti princi vyzradila tajemství a toho popadla mrzká radost, když si uvědomil, že král bude přesvědčen o hanebném chování svých dcer. Není-liž pravda, krásná hraběnko, že Falšimír byl velký proradník a princezny zase nedbalé a neopatrné? Na takové lidi se hněvám, a vy zajisté také, ale není důvod k obavám, protože dopadnou tak, jak si zaslouží. Vynikne jedině moudrá a odvážná Bystřenka.

Poté, co proradný princ zamknul Žvanilku, jal se prohledávat hradní pokoje jeden po druhém a protože byly všechny dokořán otevřené až na jeden, vyvodil z toho, že je to zajisté ten, kde je Bystřenka. Proto k němu přišel a začal přednášet stejné odrhovačky, jež recitoval i jejím starším sestrám. Avšak princezna, jež nebyla stejně naivní jako její sestry, poslouchala, aniž by princi odpověděla. Nakonec, když jí bylo jasné, že o ní princ ví, pronesla, že jestli jeho city k ní jsou tak silné a opravdové, tak ho prosí, aby za sebou zavřel dveře, šel do zahrady a vylezl za ní oknem. Falšimír na to nechtěl přistoupit, a protože princezna trvala na tom, že neotevře, proradný princ poháněný netrpělivostí si našel poleno a vyrazil dveře. Tam našel Bystřenku vyzbrojenou velkým kladivem, jež náhodou nechali v šatníku přiléhajícím k pokoji. Emoce jí zbarvovaly obličej, a ačkoliv měla v očích zlost, zdála se Falšimírovi nádherná. Chtěl se jí vrhnout k nohám, ale ta ho rázně odstrčila, couvajíc: „Princi, jestli se ke mně přiblížíte, tak vám tímto kladivem rozbiju hlavu.“ „Jakže, krásná princezno,“ zvolal pokrytecky Falšimír, „láska, jež k vám chovám, přitahuje takovou nenávisť?“ Její dobrá pověst a její dobré jméno způsobily, že prince popadla prudká vášeň. Dodal, že se přestrojil jen proto, aby se s úctou ucházel o její ruku, a řekl jí, aby omluvila jeho vášeň, jež ho donutila prorazit dveře jejího pokoje. Rozmluvu ukončil přesvědčováním, tak jak to učinil u princezniných sester, aby si ho co nejdříve vzala za manžela. Ještě Bystřence řekl, že neví, kam se její sestry poděly, protože je ani nechtěl hledat, jelikož myslel jen na ni. Důvtipná princezna předstírala, že zjihla, a odvětila mu, že je potřeba najít sestry a potom se mohou rozhodnout všichni společně. Avšak Falšimír oponoval, že nepůjde princezny hledat dřív, než si ho vezme, protože by s tím sestry kvůli právu nejstarší nesouhlasily. Bystřenku, jež se právem obávala tohoto proradného prince, se po jeho odpovědi zmocnily ještě větší pochybnosti, a otřásla se hrůzou při pomyslení, co by se mohlo stát jejím sestrám, a rozhodla

se je stejným způsobem pomstít, aby se vyhnula stejnému neštěstí, o němž si myslela, že potkalo její sestry. Princezka tedy odpověděla princí, že si ho bez váhání vezme, ale že je přesvědčená o tom, že sňatky večer přinášejí neštěstí; také ho poprosila, ať odloží tento obřad na zítřejší ráno. Ujistila ho, že sestrám nic neřekne a poprosila ho, ať jí nechá čas na rozjímání, a potom že ho zavede do jeho ložnice, načež se vrátí do svého pokoje, kde zůstane až do zítřejšího rána.

Falšimír nebyl zrovna odvážlivec a když viděl princeznu s tím velkým kladivem, jímž pořád mávala jako vějířem, řeknu vám, že Falšimír souhlasil s princezniným návrhem. Nebyl od ní moc daleko, když princezna odběhla ustlat postel na odpadním kanálu, který se nacházel v jedné z hradních místností. Tento pokoj byl, stejně jako ostatní pokoje, čistý, avšak všechny odpadky z hradu se vyhazovaly velkým odpadním kanálem, jež se v něm nacházel. Bystřenka na tento kanál zkřížením položila dva tenoučké klacky a na ně ustlala postel. Pak se vrátila do pokoje. Chvilku nato se vrátil Falšimír a princezna ho odvedla do připraveného pokoje. Ten si, aniž by se namáhal svléknout, kvapně lehl na postel, svou vahou zlomil klacíky a spadl na dno kanálu, aniž by se mohl čehokoliv zachytit, a přitom si udělal dvacítku modřin na hlavě a všude se potloukl. Jeho pád udělal tak veliký rámus, že se rozlíhal i v potrubí – mimochodem, byl blízko Bystřenčina pokoje – takže hned věděla, že lest, od které si slibovala úspěch, úspěšná byla. Princezna pocítila skrytou radost, jež jí byla velmi příjemná. Ani si nedovedete představit její nadšení, když ho slyšela čvachtat se v kanálu. Princezna měla radost právem, protože si proradník takový trest zasloužil.

Radost jí ovšem netrvala dlouho, protože pomyslela na sestry. Její první starost byla jít je hledat. Žvanilku nebylo těžké najít. Poté, co ji Falšimír zamčel na dva západy, nechal klíč ve dveřích jejího pokoje. Bystřenka chvatně vstoupila do pokoje, což sestru náhle probudilo. Ta, když uviděla Bystřenku, byla ještě zmatenější. Bystřenka jí vyprávěla, jak se zbavila proradného prince, který přišel, aby je potupil. Žvanilku tato zpráva zasáhla jako blesk, protože navzdory svému tlachání byla tak prostoduchá, že slepě uvěřila všemu, co jí Falšimír navykládal. Ano, takové naivky pořád existují. Tato princezna překonala všechnu bolest a vyšla z pokoje, aby s Bystřenkou našly Nedbalku. Prošly všechny pokoje v hradu, ale sestru nenašly. Nakonec Bystřenka usoudila, že by Nedbalka mohla být v pokojích u zahrady. Tam ji také skutečně našly, polomrtvou beznadějí a zesláblou vyčerpáním, protože celý den nic nejedla. Princezny jí poskytly všechnu potřebnou péči a pak si navzájem vše objasnily, což uvedlo Nedbalku a Žvanilku do nepřestavitelných bolestí; a pak si šly všechny tři odpočinout.

Falšimír strávil špatnou noc a když se rozednělo, nebylo mu o nic lépe. Princ se nacházel v nějaké jeskyni, aniž by viděl, jak je hrůzostrašná, protože tam nikdy neproniklo denní světlo. Nicméně, díky tomu, že sebou zmítal, našel východ, jež vedl do řeky, od hradu velmi vzdálené. Přivolal rybáře, jež v řece zrovna chytali ryby, a jež ho z řeky vytáhli v takovém stavu, že ho tito dobráci litovali.

Odnesli ho na královský dvůr jeho otce, aby se zotavil, a kvůli neštěstí, jež ho potkalo, ho popadl tak obrovský vztek vůči Bystřence, že více než na svoje zotavení myslel na pomstu.

Princezna byla velmi smutná, dobrá pověst jí byla tisíckrát dražší než život a potupná slabost jejích sester ji doháněla k zoufalství, se kterým bylo těžké vypořádat se. I přes špatný stav těch dvou princezen způsobený jejich nedůstojným sňatkem, vytrvávala Bystřenka ve svých mravních principech. Falšimír, jež byl už tak obratný falešník, sebral po dobrodružství všechny síly, aby se stal falešníků král. To, že se vymáchal ve stoce a má pohmožděliny ho nemrzelo tolik jako to, že našel někoho ještě mazanějšího než je on sám. Tušil, jaký průběh budou mít jeho námluvy, a aby pokoušel nemocné princezny, dal přinést pod okna jejich hradu velké květináče s ovocnými stromky obsypanými krásným ovocem. Jelikož byly často u okna, Nedbalce ani Žvanilce neunikl pohled na ovoce a brzy je na ně popadla nezvladatelná chuť. Naléhaly na Bystřenku, aby se spustila v košíčku a natrhala jim je. Ta ve své laskavosti chtěla sestrám vyhovět, spustila a přinesla jim to krásné ovoce, jímž se nenasytně nacpaly. Na druhý den se pod okny objevilo ovoce jiného druhu. Princezny na ně měly znova chuť, Bystřenka chtěla sestrám znovu vyhovět, ale Falšimírovím strážníkům, kterým Bystřenka na poprvé unikla, neunikla tentokrát. Zmocnily se jí a odvěkli ji, to vše před očima jejích sester, které si zoufalstvím rvaly vlasy. Falšimírovi špehové si počínali tak obratně, že odvedli Bystřenku do venkovního domku, kde se nacházel princ, aby se zotavil. Protože byl vzteky bez sebe, řekl jí stovky hrubých slov, na což Bystřenka odpověděla vždy důsledně a s grácií hrdinky, jíž byla. Poté, co ji na několik dnů zavřel, ji dal zavést na vrchol převysoké hory a chvíli poté tam přišel také. Tam jí oznámil, že ji nechá zemřít způsobem, který pomstí všechny kousky, jichž se na něm dopustila. Potom Bystřence proradný princ ukázal bez soucitu sud prošpikovaný břitvami, noži a skobami a pronesl, že k tomu, aby ji pomstil, jak zasluží, ji v tomto sudu shodí ze skály a budou ji kutálet od vrcholku hory až k jejímu úpatí. Podobný osud stihl i Regula, a i když Bystřenka nebyla Římanka, nebála se svého osudu. Mladá princezna si zachovala všechnu svou rozvážnost a duchapřítomnost. Místo toho, aby Falšimír obdivoval její hrdinkost, zmocnil se ho další vztek a přemýšlel, jak její smrt ještě urychlit. S touto myšlenkou se naklonil do sudu, aby zkontroloval, jestli smrtelné nástroje

dobře drží. Jak viděla svého trýznitele zaujatého prohlížením, a nežli se princ nadál, strčila ho bez meškání Bystřenka do sudu a skutálela ho z vršku hory. Po tomto úkonu utekla, a když princovi pomocníci viděli, jak překrutě chtěl princ s princezkou naložit, nesnažili se ji zastavit a neběželi za ní. Pak, **vida** co se stalo Falšimírovi, se snažili zastavit sud, jež se prudce kutálel dolů, ale bezvysledně - dokutálel se až dolů a prince vytáhli samou ránu.

Falšimírova nehoda přiváděla Neškodného Dobráka a Krasohleda k zoufalství. Pokud jde o ostatní lidi jejich stavu, nedotklo se jich to, protože ho nenáviděli, a co víc, divili se, jak může člověk tak ušlechtilého charakteru mít tolik rád svého ničemného staršího bratra. Ale mít silné pouto s lidmi jeho krve byla Krasohledova silná stránka. Falšimír mu projevoval známky velkého přátelství, na což Krasohled citlivě reagoval. Krasohled prožíval velký žal nad zraněními svého bratra a dělal všechno pro to, aby se rychle zahojily. Navzdory vší snaživosti všech okolo se princovy rány stále zhoršovaly a vystavovaly ho zdlouhavé bolesti.

Poté, co Bystřenka unikla strašlivému nebezpečí, vrátila se bezpečně do zámku, kde nechala svoje sestry, ale další zármutek na sebe nenechal dlouho čekat. Každé z princezen se narodil syn, což v Bystřence vyvolalo velké rozpaky. Odvahu princezna však neztratila. Kvůli touze skrýt hanbu svých sester se rozhodla, že se do toho ještě jednou vloží, ačkoliv si byla vědoma nebezpečí. Udělala všechno pro to, aby podnikla vše, co jí opatrnost vnukla - převlékla se za muže, zavřela děti do beden a udělala dírky tam, kde měly děti pusinky. Vsedla na koně, vzala s sebou bedny a ještě pár dalších a s touto výbavou přijela do hlavního města království Velkého Dobráka, kde ne nacházel i Falšimír. Když přijela do města, dozvěděla se, jak velkoryse Krasohled odměňuje za léky pro svého bratra, což přitahovalo ke dvoru všechny evropské šarlatány. V těch časech bývalo množství podvodníků bez práce a talentu, kteří se vydávali za neobyčejné a tvrdili, že mají dar uzdravit všechny nemoci. Tito jedinci, jejichž jedinou starostí bylo obelhávat, našli hodně důvěřivých lidí. Uměli se u nich prosadit svými neslýchanými jmény. Tito léčitelé nikdy nezůstávali tam, kde se narodili a to, že pocházeli z daleka, jim často zajistilo, že jim prostí lidé věřili.

Důvtipná princezna, jež se o tom všem dozvěděla, si dala jméno, jež bylo pro toto království zcela neznámé, a dala rozhlásit na všechny strany, že přijel urozený pán Sanatio, **jež** oplývá nadpřirozenými tajemstvími schopnými uzdravit nejzjitřenější rány. Krasomil nechal bez meškání údajného kavalíra hledat. Při výstupu se Bystřenka chovala jako zkušený lékař, přednesla několik slov jako urozený pán – na nic nezapomněla. Princezna byla překvapena Krasohledovou krásou a jeho příjemným vystupováním. Poté, co s ním probrala Falšimírova zranění pronesla, že si půjde pro lahev s vodou, nad kterou svými účinky není, a

že si tu mezitím nechá dvě bedny, které si s sebou přinesla, a jež obsahují vynikající masti. Nato údajný lékař odešel. Nevracel se a všichni byli netrpěliví, protože si dává načas. Potom, poté, co pro něho poslali, uslyšeli z Falšimírova pokoje dětský křik. Všechny to překvapilo, jelikož děti nebylo nikde vidět. Poté, co se pečlivě zaposlouchali, zjistili, že křik přichází z léčitelových beden.

Byli to ve skutečnosti Bystřenčini synovci. Předtím, než přijela do hradu, vzala s sebou princezna zásobu jídla, a protože už bylo pozdě, plakali naříkavým tónem a hlásili se o svůj příděl. Otevřeli bedny a byli velmi překvapeni, že tam jsou skutečně dva pěkní kloučci. Falšimír nepochyboval o tom, že to byl další Bystřenčin kousek, a popadl ho takový vztek, který nelze ani vyjádřit, a jeho stav se tak zhoršil, že bylo vidět, že na to umře.

Krasohled byl žalem bez sebe a Falšimír, proradný až do konce, se chystal zneužít dobroty svého bratra. „*Měl jste mě vždy rád, princi,*“ řekl mu, „*a oplakáváte mou ztrátu. Za života již nepotřebuji důkazy vaší náklonnosti – umírám. Ale pokud jsem vám byl opravdu tak drahý, slibte, že mi splníte, oč vás požádám.*“

Ve stavu, v němž ho viděl, Krasohled nebyl schopen mu cokoliv odepřít a přísahal při všem, co je mu drahé, že udělá, oč ho princ žádá. Poté, co Falšimír slyšel slib, pravil bratrovi, objímaje ho: „*Umírám s útechou, princi, protože budu pomstěn, jelikož prosba, o kterou vás žádám je požádat po mé smrti Bystřenku o ruku. Tuhle šibalku si jistě získáte a až bude vaše, probodněte ji dýkou.*“ Princ při těchto slovech trpce zalitoval svých unáhlených přísah, ale nemohl je už odvolat a nechtěl dát před svým bratrem najevo jakékoliv výčitky, načež ten naposledy vydechl. Králi to způsobovalo silnou bolest. Co se týče lidu, Falšimíra nelitoval, ba co víc, byl rád, že následníkem trůnu se tak stane Krasohled, jehož zásluhy měli všichni na paměti.

Bystřenka se znovu šťastně shledala se sestrami a brzy se dověděla o Falšimírově smrti. Krátce na to jim bylo oznámeno, že se vrací tatínek král. Panovník netrpělivě přispěchal do jejich věže a jeho první starostí bylo vidět přeslice. Nedbalka přinesla tu Bystřenčinu, ukázala ji králi, udělala uctivě pukrle a vrátila přeslici tam, kde ji vzala. Žvanilka zahrála to stejné divadýlko a jediná, kdo mohl skutečně přeslici ukázat, byla Bystřenka. Avšak nedůvěřivý král chtěl vidět všechny přeslice najednou. Jako jediná ukázala přeslici Bystřenka, načež se král na starší dcery natolik rozhněval, že je ihned poslal k víle, jež mu dala přeslice s prosbou, aby si je u sebe nechala po zbytek života a aby je potrestala, jak si zaslouží.

Aby zahájila trest, zavedla víla princezny do chodby kouzelného zámku, kde nechala vymalovat příběhy bezpočtu věhlasných žen, které se proslavily počestným a pracovitým životem. Zázračným působením víliho kouzla se postavy pohybovaly od rána do večera a všude byly vidět atributy na počest těchto ctnostných žen. Pro princezny bylo velkým pokořením porovnávat úspěchy těchto hrdinek s nezáviděníhodnou situací, do níž se svou neopatrností dostaly. Aby jejich zármutek zesílila, pronesla víla vážným tónem, že pokud by se byly zaměstnávaly tak, jako ženy z obrazů, byly by bývaly nesešly na cestu nedůstojnosti, ale že jejich neštěstí je plod jejich zahálky. Víla dodala, že zabrání, aby znovu upadly do podobného neštěstí a aby napravily ztracený čas, že je užitečně zaměstná. Víla vskutku uložila princeznám nejhrubší a nejobyčejnější práce a bez ohledu na to, jestli se spálí na slunci, je poslala sbírat hrášek a vytrhávat plevel. Nedbalka nesla těžce to, že musela vést život, jež se pramálo shodoval s jejím charakterem, a zemřela žalem a únavou. Žvanilka našla způsob, jak utéct v noci z víliho hradu, ale rozbila si hlavu o strom a na toto zranění pod rukama venkovanů zemřela. Bystřenka pocítila ve své dobrotě obrovský žal vůči osudu svých sester. Ve svém zármutku se dozvěděla, že se Krasohled uchází o její ruku u tatíčka krále, který s tím souhlasil, aniž by ji na to upozornil, protože tehdy bylo zvykem, že vzájemná náklonnost nehrála, pokud jde o manželství, žádnou roli. Bystřenka se při této zprávě otřásla a právem se bála, aby se Falšimírova zlost nepřenesla na jeho bratra, který ho měl tak rád. Pochopila, že si ji tento princ chce vzít jen proto, aby pomstil bratra. Plna obav se uchýlila k moudré víle, která si jí cenila natolik, nakolik pohrdala Nedbalkou a Žvanilkou. Víla jí nechtěla nic prozradit, jen jí řekla: „Princezno, jste velmi moudrá a opatrná, až do teď jste se rozhodovala velmi moudře a měla stále na paměti, že nedůvěra je matkou bezpečí. Mějte nadále na paměti tuto zásadu a budete šťastná i bez mých kouzel.“ Jelikož se Bystřenka nedozvěděla od víly jinou radu, plna obav se vrátila do hradu.

Pár dní nato si vzal princeznu velvyslanec jménem Krasohled, a dal pro ni poslat velkolepou družinu. Projeli i dvěma městy na hranici království Velkého Dobráka a ve třetím se setkala s Krasohledem, jenž jí na pokyn svého otce přišel vstříc. Všichni byli překvapeni, jak byl princ smutný z blížícího se sňatku, který si sám domluvil. Dokonce i král ho musel pobídnout, aby za princeznu šel.

Když ji Krasohled uviděl, byl zasažen její krásou a projevil jí úklonu, ale tak zmateně, že dvořané, znalí toho, jak byl princ vtipný a galantní, věřili, že prince musel zasáhnout jedině cit lásky, protože ztrácel vědomí. Z města se ozývaly výkřiky radosti, a odevšud zněla hudba a ohňostroje. Po okázalé hostině odvedli manžele do jejich pokojů.

Bystřenka majíc na paměti zásadu, kterou jí víla připomněla, myslela na svůj záměr. Princezna odchytila jednu ze služebných, jež měla klíče od pro ně nachystaných pokojů, a rozkázala jí, aby jí do pokoje přinesla slámu, měchuřinu, beránčí krev, a pár střívek ze zvířat, která snědli na hostině. Už nevím, pod jakou záminkou se princezna dostala do tohoto pokoje, a vyrobila slámového panáka, do kterého dala střívka a měchuřinu naplněnou krví, a pak panákovi oblékla neglizé a noční čepec. Když tuto povedenou loutku dokončila, vrátila se zpátky ke společnosti a krátce nato odvedli princeznu s manželem do svých pokojů. Poté, co provedla večerní hygienu, odnesla dvorní dáma pochodně a odešla. Pak Bystřenka dala slaměného panáka do postele a schovala se v rohu pokoje. Poté, co si princ dvakrát nebo třikrát povzdechl, vzal svůj meč a domnělou Bystřenku probodl. V ten okamžik uviděl, jak se ze všech stran řine krev, a slámový panák se nehýbe. „Co jsem to udělal!“ vykřikl Krasohled. „po tak velkém nepokoji! Jakže? Poté, co jsem usilovně přemýšlel, jestli dodržím přísahu na úkor zločinu, jsem vzal život princezně, kterou jsem měl milovat. Její půvab mě okouznil od první chvíle, co jsem ji spatřil, ale neměl jsem sílu nesplnit přísahu bratra posedlého zuřivosti, jež na mne vylákal hanebným úskokem. Dobrý bože, může někdo chtít potrestat ženu za to, že je ctnostná? Falšimíre, uspokojil jsem tvoji nespravedlivou pomstu, ale na oplátku si vezmu svůj život. Ano, krásná princezno, tímto stejným mečem...“ Bystřenka v úkrytu uslyšela, jak princ upustil meč a teď ho hledá, aby si jím probodl tělo skrz naskrz, a jelikož nechtěla, aby se dopustil takové hlouposti, zakřičela na něho: „Princi, nejsem mrtvá. Dobrota vašeho srdce mi odhalila vaši lítost a díky malému podvodu jsem vás uchránila zločinu.“ Nato princezna vypravovala Krasohledovi, jak s předvídavostí stvořila slaměnou pannu. Princ jí řekl: „Mám obrovskou radost z toho, že jste naživu a oceňuji vaši předvídavost, jež jste při každé příležitosti projevila. Jsem vám nesmírně zavázán za to, že jste mě uchránila před zločinem, na než nemohu myslet jinak než s hrůzou, a nechápu, jak jsem mohl nevidět neplatnost nešťastné přísahy, jež na mne byla úskokem vyžadována.“

Kdyby Bystřenka nebyla přesvědčená, že opatrnosti není nikdy nazbyt, byl by ji býval zabil, a její smrt by způsobila smrt Krasohledovu, a potom bychom si lámali hlavu, jak podivné musely princovy city být. Ať žije moudrost a duchapřítomnost! Ty totiž uchránily manžele od neblahého osudu a předurčily jim tu nejkrásnější budoucnost. Chovali k sobě vždycky velkou náklonnost a strávili mnoho dní ve štěstí a radosti, jež ani nedovedu vyjádřit.

Tak to byl, madam, kouzelný příběh Bystřenky. Přiznávám, že jsem ho vymyslela a že jsem ho natáhla, ale pokud se vypráví povídky, je to známkou toho, že toho člověk nemá moc na práci. Cílem je pobavit se, a tak nedám nic za to, když příběh ještě natáhnu, aby si lidi

mohli vyprávět déle. Mimoto mi přijde, že právě okolnosti dělají v žertovných příbězích potěšení. Věřte, krásná hraběnko, že není těžké je vyprávět mnohem více zkrátka. Ujišťuji vás, že kdybyste chtěla, dokázala bych Bystřenčino dobrodružství povyprávět mnohem stručněji. Ale takhle mi ho vyprávěli, když jsem byla dítě – vypravování zabralo dobrou hodinu.

Nepochybuji o tom, že víte, že je to velmi známá povídka, ale nevím, zdali víte, co o jejím původu říká naše tradice. Ujišťuje nás, že trubadúři a vypravěči na jihu si vymysleli Bystřenku dávno předtím, než Abelard a hrabě Thibaut Šampaňský začali psát své romány. Takovéto báchorky zahrnují ponaučení. Správně jste si všimla, že je dobře, že je vyprávíme dětem, abychom jim vštípili lásku k ctnostem. Nevím, zda vám v této době vyprávěli o Bystřence, ale co se týče mne,

*snad tisíckrát mi moje vychovatelka
vyprávěla namísto zvířecích bajek
o mravních skutcích.*

*V této neuvěřitelné povídce
máme prince zmítaného zlostí.*

*Nebezpečný princ,
jehož škodolibost*

svedla na scestí neřesti.

*Potom tam vidíme,
že dvě nedbalé princezny,*

*jež trávily svoje dny bez smyslu
spadly potupně do léčky.*

*Za svou slabošskou zbabělost
dostaly spravedlivý trest.*

*Stejně tak v tomto krásném příběhu vidíme
potrestanou ubohou neřest.*

*Ale vidíme tam i ctnost,
slavné a šlechetné vítěze*

*po tisíci nepředvídatelných příhodách
moudrou a opatrnou Bystřenku*

a šlechetného Krasohleda,

*jež okusí slávu. Ano, tato povídka
vás překvapí víc, než bajky o čínech,*

*než ty o vráně a sýru.
Moc se mi líbí, stejně tak jako dětem.
Však tyto bajky se budou líbit i nejvzdělanějším.
Pokud chcete, krásná hraběnko,
ozdobte je svým talentem, naléhavě vás o to žádá Galie,
nenechte je zaniknout.
Ačkoliv jsou povídky prosté,
jsou plné důvtipu,
jež do nich vnesli trubadúři.
A překypující tajemným posláním
se mohou rovnat těm Ezopovým.*

Dobře! Bude se to dobře číst nahlas.

Barevně: dohleďte si a opravte vztažná zájmena, přechodníky atd.

D= deleatur, tedy vynechat